

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v rozšířeném senátu složeném z předsedy Josefa Baxy a soudců Aleše Roztočila, Jany Brothánkové, Filipa Dienstbiera, Zdeňka Kühna, Barbary Pořízkové a Karla Šimky v právní věci žalobce: **PaedDr. J. V.**, zast. Mgr. Zuzanou Mládkovou, advokátkou, se sídlem Nerudova 1668, Pardubice, proti žalovanému: **Krajský úřad Pardubického kraje**, se sídlem Komenského náměstí 125, Pardubice, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 7. 2016, č. j. KrÚ 55383/2016/ODSH/13, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 12. 4. 2017, č. j. 52 A 91/2016 – 55,

t a k t o :

- I. Výsledek orientační dechové zkoušky je jedním z důkazů, které provádí správní orgán v řízení o přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) nebo c) zákona o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), a které je povinen hodnotit podle § 50 odst. 3 a 4 správního řádu v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů, zásadou oficiality a zásadou materiální pravdy. Je-li výsledek orientační dechové zkoušky spolehlivý a jednoznačný, může být na něm založen závěr o vině.
- II. Pokud výsledek orientační dechové zkoušky připouští s ohledem na jeho určitou nepřesnost důvodné pochybnosti o ovlivnění řidiče požitým alkoholem či o stupni tohoto ovlivnění a tyto pochybnosti se nepodaří odstranit provedením dalších důkazů, je třeba v souladu se zásadou *in dubio pro reo* rozhodnout ve prospěch obviněného.
- III. Věc se vrací k projednání a rozhodnutí druhému senátu.

O d ů v o d n ě n í :

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Rozhodnutím žalovaného označeným v záhlaví tohoto usnesení bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Pardubic ze dne 23. 6. 2016, č. j. OSA/P-602/16-D/17, jímž byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupku podle §

125c odst. 1 písm. c) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Žalobce měl spáchat přestupek tím, že dne 25. 4. 2016 v době okolo 23:55 hod. v Pardubicích na ul. Hradecká u domu č. p. 147 jel na pánském jízdním kole ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje. Na výzvu policisty se podrobil dechové zkoušce přístrojem Dräger s výsledkem 1,34 g/kg alkoholu, dále se podrobil opakované dechové zkoušce stejným přístrojem s výsledkem 1,23 g/kg alkoholu a s ohledem na maximální dovolenou odchylku použitého analyzátoru a nejistotu přepočtu získaného výsledkem měření byla hladina alkoholu získaná dechovou zkouškou stanovena na 1,07 g/kg alkoholu. Za přestupek žalobci byla uložena pokuta ve výši 25.000 Kč.

[2] Žalobce proti tomuto rozhodnutí podal žalobu, v níž namítl, že závěry rozhodnutí správního orgánu o naměřeném množství alkoholu prostřednictvím orientační dechové zkoušky jsou nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, odůvodnění neobsahuje označení přístroje, kterým byla dechová zkouška provedena, není v něm uvedeno, jaká je maximální dovolená chyba použitého analyzátoru, odůvodnění také neobsahuje žádný výpočet, hodnocení vlivů či popis jiného postupu, na základě kterého správní orgán dospěl k závěru, že v krvi žalobce bylo v den spáchání přestupku 1,07 ‰ alkoholu. Odkázal na metodiku Ministerstva dopravy [metodika Ministerstva dopravy č. j. 285/2009-160-OST, která dále odkazuje na „*Pracovní postup Českého metrologického institutu č. 114MP-C008-08*“, označený jako *Metodika měření alkoholu v dechu pro analyzátory alkoholu v dechu* (dále jen „metodika“)] a dospěl k závěru, že pokud by správní orgán měl postupovat podle této metodiky, pak měl od nejnižší naměřené hodnoty, tj. 1,23 ‰, odečíst 0,24 ‰. Prokazatelně zjištěnou hodnotou pro účely rozhodnutí je tak hodnota 0,99 ‰ v krvi. Hodnocení jednání žalobce jako spáchání zmíněného přestupku nemá oporu ve spise.

[3] Krajský soud shora uvedeným rozsudkem žalobu zamítl jako nedůvodnou. Ohledně žalobní námitky obsahující vlastní výpočet zjištěné hodnoty týkající se měření dechové zkoušky v souvislosti se spáchaným přestupkem krajský soud s odvoláním na správní spis uvedl, že správní orgány při hodnocení přestupku vycházely ze záznamu o měření přístrojem Dräger. První měření bylo provedeno dne 25. 4. 2016 ve 23:58:23 hod. s výsledkem 1,34 ‰ alkoholu, druhé měření bylo provedeno dne 26. 4. 2016 v 00:04:36 hod. s výsledkem 1,23 ‰ alkoholu, přičemž záznamy o dechových zkouškách žalobce podepsal. Podle názoru krajského soudu není třeba pro přezkoumatelnost rozhodnutí o daném přestupku v rozhodnutí uvádět podrobné zdůvodnění výsledku měření. Z rozhodnutí o přestupku vyplývá, že sám žalobce uvedl, že v době od 19:00 hod. do 23:00 hod. vypil cca tři piva a k tomuto několik panáků rumu, tedy požil alkoholický nápoj před jízdou, a s naměřenou hodnotou alkoholu souhlasil.

[4] Krajský soud uvedl, že výsledky dechové zkoušky žalobce správní orgán prvního stupně správně vyhodnotil podle příslušné metodiky. Aby bylo možné výsledek dechové zkoušky akceptovat, nesmí být mezi výsledky obou měření rozdíl větší než 10 %, přičemž u každého měření v aktivním režimu je třeba zaznamenat datum, čas měření a naměřenou číselnou hodnotu včetně měřící jednotky. V projednávané věci mezi prvním a druhým měřením uběhla doba více než 5 minut a rozdíl mezi naměřenými hodnotami nebyl více než 10 %, přičemž po odečtení tzv. nejistoty přepočtového faktoru ve výši 5 % alkoholu od první naměřené hodnoty a tzv. odchylky měření ve výši 0,02 g/kg (jedná se o písarskou

chybu v odůvodnění rozsudku krajského soudu, správně mělo být uvedeno 0,20 g/kg, pozn. NSS) byla vyhodnocena hladina alkoholu v krvi žalobce ve výši 1,07 ‰. Výsledná hodnota alkoholu není vypočítávána z druhé naměřené hodnoty, ale z první naměřené hodnoty, která je bližší době řízení vozidla; druhé měření slouží jen k potvrzení předešlé hodnoty, tedy nemůže obstát názor žalobce, že odchylka měla být odečtena od druhé dechové zkoušky.

[5] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost. V ní zopakoval námitku nepřezkoumatelnosti obou rozhodnutí správních orgánů, protože z jejich odůvodnění není patrné, jak správní orgány dospěly k závěru, že hodnota alkoholu v krvi stěžovatele dosáhla právě hodnoty 1,07 ‰. Dále nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že při posuzování naměřených hodnot získaných orientační dechovou zkouškou je třeba vycházet z první naměřené hodnoty a od této odečíst patřičnou odchylku pro zjištění množství alkoholu v krvi. Poukázal na to, že správné stanovení prokázané hodnoty alkoholu v krvi má v jeho případě zásadní vliv na uložení sankce za spáchaný přestupek. Jestliže totiž prokázaná hodnota alkoholu v krvi nedosáhne hranici jednoho promile, lze uložit pokutu od 2.500 Kč do 20.000 Kč [podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu]. Pokud prokázaná hodnota alkoholu v krvi přesáhne hranici jednoho promile, lze uložit pokutu od 25.000 Kč do 50.000 Kč.

[6] Právní předpisy ani ustálená judikatura neupravují, ze které z naměřených hodnot má správní orgán při rozhodování vycházet. Současně však citoval z rozsudků NSS ze dne 23. 9. 2011, č. j. 2 As 56/2011 – 79, a ze dne 8. 8. 2016, č. j. 10 As 137/2016 – 37, které shodně uvádějí, že rozhodující je hodnota první dechové zkoušky, neboť ta byla provedena nejbližší době řízení.

[7] V daném případě byla stěžovateli naměřena hodnota nejprve 1,34 ‰, poté 1,23 ‰. Stěžovatel uvádí, že pokud by druhé měření orientační dechovou zkouškou prokázalo vyšší míru alkoholu v krvi (při zachování odchylky 10 ‰), považoval by závěr správních orgánů o tom, že byla prokazatelně překročena hladina 1 ‰ v krvi, za zákonný a doložený. V daném případě ale druhé měření ukázalo hodnotu alkoholu zásadně nižší. Při krátkém odstupu provedených měření orientační dechové zkoušky (6 minut a 13 sekund) nemohla hodnota v krvi stěžovatele klesnout v důsledku absorpce alkoholu o hodnotu 0,11 ‰. Je zde tedy dána důvodná pochybnost o tom, zda skutečně naměřená hodnota alkoholu v krvi (po odečtení odchylek) přesáhla hodnotu jednoho promile, a tedy zda lze za spáchaný přestupek uložit sankci podle § 125c odst. 5 písm. a) zákona o silničním provozu.

[8] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s napadeným rozsudkem krajského soudu.

II. Postoupení věci rozšířenému senátu

[9] Druhý senát, kterému byla věc přidělena k projednání, se zabýval otázkou, jak stanovit hladinu alkoholu v krvi stěžovatele v případě provedení dvou dechových zkoušek s odlišným výsledkem. Bližší (technické) podrobnosti provedení orientační dechové zkoušky a výpočet výsledků měření nejsou upraveny ani v zákoně ani v podzákonných

předpisech. Praxe správních orgánů se v tomto ohledu opírá především o metodiku (jak je definována v odstavci [2] tohoto usnesení), na niž v posuzované věci odkázal krajský soud ve svém rozsudku i stěžovatel v kasační stížnosti. Významem metodiky měření se NSS zabýval v rozsudku ze dne 11. 7. 2013, č. j. 7 As 170/2012 – 24, v němž uvedl následující: „Metodiku sice není možno samu o sobě považovat za právně závazný pokyn pro postup policisty, nicméně má pro posouzení věrohodnosti měření velký význam. Metodika má zohlednit všechny relevantní vlastnosti měřicího přístroje (zejména jeho technické parametry, fyzikální principy, na základě nichž funguje, aj.) včetně předem předvídatelné nestandardní situace při měření. S ohledem na to vše má dát uživateli měřicího přístroje takové pokyny k jeho používání, které povedou při jejich dodržení ke spolehlivým výsledkům měření. Metodika má tedy zajistit, že postupuje-li policista podle ní, může být výsledek měření považován za věrohodný.“ Mezi stranami není sporné, že měření proběhlo v souladu s metodikou, co se týče dovolené odchylky mezi dvěma měřeními (méně než 10 %) a časového odstupu mezi zkouškami (více než 5 minut). Totéž konstatuje i krajský soud v napadeném rozsudku.

[10] Stěžovatel však tvrdí, že metodika „neurčuje, z jaké naměřené hodnoty má správní orgán při určování prokázaného množství alkoholu vycházet“, a domáhá se toho, aby byla vzata v potaz druhá hodnota měření, která je nižší, a tedy i pro něj příznivější. Krajský soud v rozsudku naopak konstatoval, že „výsledná hodnota alkoholu není vypočítávána z druhé naměřené hodnoty, ale z první naměřené hodnoty, která je bližší době řízení vozidla, druhé měření slouží jen k potvrzení předešlé hodnoty, tedy nemůže obstát názor žalobce, že odchylka měla být odečtena od druhé dechové zkoušky“. Takto judikoval NSS v rozsudcích ze dne 23. 9. 2011, č. j. 2 As 56/2011 – 79, a ze dne 18. 8. 2016, č. j. 10 As 137/2016 – 37.

[11] Stěžovatel na podporu své argumentace, že se má naopak použít výsledek druhé dechové zkoušky (pro něj příznivější), poukazuje na rozsudek devátého senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 2. 2013, č. j. 9 As 135/2012 – 27. Ten totiž připustil relevanci první i druhé dechové zkoušky v situaci, kdy by po odečtu tolerančních hodnot (0,24 ‰) od druhé dechové zkoušky obsah alkoholu v krvi prokázán nebyl.

[12] Druhý senát v nyní projednávané věci nesouhlasí s názorem vysloveným v citovaných rozsudcích druhého a desátého senátu a má za to, že je třeba se přidržet názoru uvedeného v rozsudku č. j. 9 As 135/2012 – 27, a proto věc postoupil rozšířenému senátu s následující argumentací.

[13] Přesnost měření je nepochybně otázkou technickou (funkčnost přístroje v závislosti na nahodilých fyzikálních vlivech), případně fyziologickou (vstřebávání či naopak odbourávání alkoholu). Předkládající senát nepopírá předpoklad, že dechová zkouška by měla proběhnout co možná nejbližší době řízení vozidla tak, aby co nejpresněji ukázala přítomnost alkoholu v krvi řidiče v době řízení. V posuzované věci odstup mezi zkouškami v řádu několika minut nezpochybňuje důkazní hodnotu druhého či jinak opakovaného měření, tato měření mají tedy zásadně stejnou důkazní relevanci jako měření první. Rozdíl mezi oběma hodnotami změřenými dechovými zkouškami může být rozhodující pro rozhodnutí o vině či trestu. Rozdíly dvou měření mohou často představovat spíše nahodilost než důsledek objektivních okolností, jako je např. pokračující vstřebávání alkoholu s prodlužující se dobou od okamžiku řízení vozidla.

[14] Pokud je první dechová zkouška pro pachatele nepříznivější jen náhodou, není pak zřejmé, proč by právě její výsledek měl být pachateli připočten k tíži při posuzování jeho odpovědnosti za přestupek. Mechanické převzetí výsledků právě první dechové zkoušky bez ohledu na její konkrétní výsledek může být považováno za porušení zásady *in dubio pro reo*, popř. *in dubio pro mitius*, z níž mj. vyplývá i požadavek, aby orgány veřejné moci braly v úvahu takovou z rovnocenně možných variant interpretace výsledků dokazování, která je pro obviněného příznivější. Předurčení „vyšší“ důkazní hodnoty první dechové zkoušky může být též v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů. Z bližší analýzy provedené předkládajícím senátem nevyplývají podstatné argumenty, které by svědčily pro automatické upřednostnění první změřené hodnoty. Naopak, z uvedených zásad ovládajících správní trestání je nutné dovodit potřebu zohlednit v případě dvou či více odlišných zjištěných výsledků měření alkoholu v krvi tu hodnotu, která je pro pachatele výhodnější.

[15] Závěrem předkládající senát poukázal na to, že pokud by vznikly pochybnosti, zda provedené měření není „příliš“ prospěšné pachateli (např. kvůli poruše přístroje), má policie dostatek instrumentů, jak ověřit provedenou orientační dechovou zkoušku. Jak podle předchozí úpravy, tak i podle nyní účinné právní úpravy může policista pachatele vyzvat k tomu, aby se podrobil odbornému lékařskému vyšetření [podle § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, účinného do 31. 5. 2017, resp. podle § 20 zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, účinného od 1. 6. 2017].

III. Posouzení věci rozšířeným senátem

III.1. Pravomoc rozšířeného senátu

[16] Rozšířený senát se nejprve zabýval otázkou, zda je dána jeho pravomoc rozhodnout v předložené věci ve smyslu § 17 odst. 1 s. ř. s.

[17] Předkládající senát uvádí dvě rozhodnutí NSS, v nichž měl být vysloven závěr, od kterého se předkládající senát chce odchýlit. V prvním z těchto rozhodnutí, tj. v rozsudku ze dne 23. 9. 2011, č. j. 2 As 56/2011 – 79, se k řešené otázce uvádí následující:

„Nelze se ztotožnit ani s tím, že vyšetření alkoholu z dechu je nezpůsobilé prokázat hladinu alkoholu v krvi, neboť je pouze orientační. To jednak odporuje výše uvedenému znění § 16 odst. 2 zákona o ochraně před návykovými látkami, jednak výraz „orientační“ znamená, že zjištěná hladina alkoholu v krvi je sice zjištěna jen přibližně, nicméně ze shora uvedeného plyne, že tuto „přibližnost“ lze určit přesně. Odchylka měření přístroje (i fyziologické hladiny) totiž byla – ve prospěch stěžovatele – odečtena od naměřené hodnoty. Tím bylo spolehlivě zjištěno minimální množství alkoholu v krvi u stěžovatele. Odečet byl proveden od výsledku první dechové zkoušky, neboť ta byla provedena nejblíže době, kdy stěžovatel řídil vozidlo; další byly uskutečněny až po pěti, resp. deseti minutách od zkoušky první. I v případě, že vezmeme za relevantní až třetí výsledek, zbývá po odečtení odchylky stále ještě 0,06 ‰ alkoholu v krvi, které prokazují, že stěžovatel v krvi alkohol měl i v čase po řízení motorového vozidla (a tedy tím spíše v čase, kdy vozidlo řídil).“

[18] Předkládající senát dále odkazuje na rozsudek ze dne 18. 8. 2016, č. j. 10 As 137/2016 - 37, v němž šlo rovněž o cyklistu, u kterého dechovými zkouškami byla zjištěna hladina alkoholu v dechu 1,32 ‰ v 1.48 hod. a 1,24 ‰ v 1.54 hod., tj. bylo-li by vycházeno z druhé naměřené hodnoty, byla by výsledná hodnota alkoholu v krvi (po odpočtu 5% odchylky a 0,2 ‰ fyziologické hladiny alkoholu v krvi) nižší než 1 ‰.

Desátý senát odmítl námitku, že měla být zohledněna druhá hodnota, s touto stručnou argumentací:

„Při vypořádání námitek stěžovatele, podle nichž existuje pochybnost jednak o tom, jaká byla nejnižší hladina alkoholu v jeho krvi z důvodů dvou rozdílných měření, jednak o tom, zda byly naměřené hodnoty zjištěny správně. Nejvyšší správní soud v případě první námitky odkazuje na napadený rozsudek krajského soudu, jenž dospěl ke správnému závěru, dle něhož se odečet odchylky měření provádí od výsledku první dechové zkoušky, neboť ta je provedena nejbližše době řízení (srov. rozsudek NSS ze dne 23. 9. 2011, č. j. 2 As 56/2011 - 79). Druhým měřením je pak pouze verifikována první naměřená hodnota. Splňuje-li druhé měření určené podmínky, je vycházeno z prvního měření, bez ohledu na to, zda je jeho hodnota vyšší nebo nižší než hodnota druhého měření.“

[19] Předkládající senát rovněž poukázal na rozsudek devátého senátu ze dne 21. 2. 2013, č. j. 9 As 135/2012 – 27, z něž dovozuje názor, že stejně relevantní jsou obě měření. Rozšířený senát však konstatuje, že v tomto rozsudku devátý senát pouze dovodil nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu, neboť ten se vůbec nevyjádřil k námitce obviněného, že má být vycházeno z druhého měření.

[20] Rozšířený senát uvádí, že zatímco v prvním z uvedených rozhodnutí názor, že má být vzat v úvahu vždy první naměřená hodnota, není jednoznačně vysloven, v rozsudku desátého senátu, s přihlédnutím ke kontextu rozhodovaného případu, tento závěr nalézt lze. Tento názor předkládající senát zpochybňuje a chce předloženou věc rozhodnout odlišným způsobem.

[21] Již tento závěr by postačoval ke shledání pravomoci rozšířeného senátu, avšak ten nad rámec judikatury citované v usnesení o postoupení věci rozšířenému senátu konstatuje, že lze v judikatuře tohoto soudu nalézt i názor opačný od názoru vysloveného desátým senátem, tj. že v případě dvou odlišných výsledků orientační dechové zkoušky na přítomnost alkoholu v krvi je nutno zohlednit v souladu se zásadou *in dubio pro reo* tu hodnotu, která je pro obviněného výhodnější. V rozsudku ze dne 25. 5. 2016, č. j. 4 As 90/2016 - 55, je obsažena tato úvaha:

*„Nejvyšší správní soud se předně zabýval otázkou, zda byly naplněny všechny znaky skutkové podstaty vytýkaného přestupku. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že pro závěr o spáchání přestupku, musí být zjištěn skutkový stav v takovém rozsahu, že o něm nebudou důvodné pochybnosti. Podle Nejvyššího správního soudu tento požadavek nebyl naplněn, neboť správní orgány neprokázaly, že stěžovatel svým jednáním naplnil formální znaky vytýkaného přestupku. Pro závěr o spáchání přestupku je nezbytné, aby bylo prokázáno bez důvodných pochybností, že řidič vozidla byl v předmětné době pod vlivem alkoholu. Důkazní materiál předložený žalovaným však takové závěry neumožňuje učinit. Jak vyplývá z dokladů o měření hladiny alkoholu v krvi, měl stěžovatel při prvním měření v 5:29 hodnotu alkoholu v krvi (po odečtení odchylky ve výši 0,24‰) 0,02‰. Při následném kontrolním měření provedeném v 5:34 měl stěžovatel hodnotu alkoholu v krvi (po odečtení odchylky 0,24‰) 0,00‰. Jestliže je jedna z naměřených hodnot nulová, je podle Nejvyššího správního soudu namíste aplikovat zásadu *in dubio pro reo* se závěrem, že přestupek nebyl spáchán, neboť předložené výsledky měření neumožňují učinit jednoznačný závěr o přítomnosti alkoholu v krvi stěžovatele. Nejvyšší správní soud doplňuje, že policisté provádějí druhé měření právě za účelem ověření první naměřené hodnoty. Pokud však byl výsledek druhého měření negativní, nebylo možné shledat stěžovatele vinným ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o pozemních komunikacích.“*

[22] Ze shora uvedených důvodů je dána pravomoc rozšířeného senátu k řešení předložené věci.

III.2. Názor rozšířeného senátu

[23] Rozšířený senát se zabýval postupem policistů při zjišťování možného ovlivnění řidičů alkoholem již v usnesení ze dne 10. 5. 2016, č. j. 2 As 146/2015 - 45, č. 3441/2016 Sb. NSS. Účelem provedení orientační dechové zkoušky je stejně jako u odborného lékařského vyšetření zjištění, zda řidič není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, a pro případ, že toto zjištění bude pozitivní, obstarání a zajištění budoucího důkazu pro sankční řízení s řidičem (přestupkové či trestní). Rozšířený senát v citovaném usnesení zdůraznil, že za normálního běhu událostí by pro tyto účely mělo orientační vyšetření provedené na místě policejními orgány postačovat a zpravidla umožní získat spolehlivý a jednoznačný výsledek o obsahu alkoholu nebo jiných návykových látek v těle kontrolované osoby (bod 20). Rozšířený senát dále typově vymezil některé příklady situací, kdy provedení orientační zkoušky nepostačí a bude potřeba přistoupit k odbornému lékařskému vyšetření. Bude tomu tak např. i tehdy, když *„orientační vyšetření nedá jasný výsledek, zda řidič skutečně je pod vlivem alkoholu, resp. jiné návykové látky, případně o výši tohoto ovlivnění. Nejistota může plynout i z diametrálně odlišných výsledků postupně prováděných dílčích měření.“* (bod 23 citovaného usnesení).

[24] V nyní posuzované věci, kdy jde o to, jak v rámci sankčního řízení hodnotit výsledky opakovaných orientačních dechových zkoušek, rozšířený senát vychází z uvedeného usnesení č. j. 2 As 146/2015 - 45 a uvádí, že pro závěr o vině přestupkem dle § 125c odst. 1 písm. b) nebo c) zákona o silničním provozu zpravidla postačí výsledek orientační dechové zkoušky, pokud umožňuje získat spolehlivý a jednoznačný výsledek o obsahu alkoholu v krvi řidiče. Na tomto místě je ovšem třeba konstatovat, že se nejedná o jediný či dokonce nezbytný důkaz potřebný pro rozhodnutí správního orgánu o přestupku. Ovlivnění požitým alkoholem či dokonce stav vylučující způsobilost k řízení lze prokázat také jinými důkazy, např. výpovědi svědků, kteří viděli řidiče před jízdou alkoholické nápoje popíjet, záznamem neobvyklého způsobu jízdy, výpovědi policistů, kteří řidiče kontrolovali a mohli svými smysly vnímat projevy podnapilosti či opilosti řidiče. Vysokou přesvědčivost má ovšem především výsledek odborného lékařského vyšetření řidiče, který je způsobilý s větší přesností stanovit obsah alkoholu v krvi řidiče, a tedy i stupeň ovlivnění vlastností potřebných k řízení vozidla, případně též ve spojení s odborným posudkem, který určuje tento stupeň ovlivnění řidiče zpětně v době řízení vozidla.

[25] Rozšířený senát si je rovněž vědom toho, že stejnou problematikou se ve vztahu k § 274 trestního zákoníku, který obsahuje skutkovou podstatu přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky, zabývá ve své bohaté judikatuře i Nejvyšší soud. Ten opakovaně aproboval výsledek dechové orientační zkoušky pomocí přístroje Dräger jako důkaz, který přes svou určitou nepřesnost může být jedním z důkazů usvědčujících řidiče ze spáchání tohoto přečinu (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 11. 2014, sp. zn. 6 Tdo 1430/2014, nebo usnesení ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 581/2016). Právě Nejvyšší soud ostatně ve své ustálené judikatuře dovodil, že *„podle poznatků lékařské vědy není žádný, tedy ani nadprůměrně disponovaný, řidič motorového vozidla schopen bezpečně řídit motorové vozidlo, dosáhne-li hladina alkoholu v jeho krvi nejméně 1,00 g/kg (1 promile). To ovšem neznamená, že měl-li řidič v době řízení vozidla v krvi menší množství alkoholu než 1 promile,*

byl způsobilý k řízení vozidla.“ (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2007, sp. zn. 5 Tdo 874/2007, č. 26/2008 Sb. rozh. tr.). Zároveň Nejvyšší soud opakovaně vyjádřil jistotu zdrženlivosti vůči výsledkům orientační dechové zkoušky, neboť je spojena s určitým stupněm nepřesnosti, která v konkrétním případě může vést k aplikaci zásady *in dubio pro reo*, zejména pokud se naměřené hodnoty pohybují kolem hodnoty 1 ‰ (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1215/2007, nebo již citované usnesení ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 581/2016).

[26] Výsledek orientační dechové zkoušky lze považovat za spolehlivý a jednoznačný, jestliže policisté postupovali v souladu se standardními postupy aplikovanými správní praxí, jak je vyjádřena např. v metodice Ministerstva dopravy č. j. 285/2009-160-OST, která dále odkazuje na pracovní postup č. 114-MP-C008-08, zpracovaný Českým metrologickým institutem pod názvem Metodika měření alkoholu v dechu. Z těchto metodických pomůcek vyplývá mj. požadavek na to, aby měření bylo minimálně jednou zopakováno po uplynutí pěti minut od prvního měření a dále aby výsledky obou měření nevykazovaly rozdíl naměřených hodnot větší než 10 %. Indikuje-li tedy výsledek obou měření souhlasně přítomnost alkoholu v krvi v nadprahovém objemu, lze z takto získané hodnoty následně vycházet ve správním řízení. Je zřejmé, že vzhledem k metabolickému procesu postupného vstřebávání nebo naopak odbourávání alkoholu může dojít k tomu, že mezi dvěma měřeními provedenými v určitém časovém odstupu může dojít k určitému vzestupu nebo naopak poklesu podílu alkoholu v krvi řidiče. Pokud však opakované měření bude provedeno v souladu s metodikou v rozmezí pěti minut, nemělo by se jednat o podstatné změny, které by bylo třeba zohledňovat způsobem uvedeným v rozsudku č. j. 10 As 137/2016 – 37.

[27] Výsledek orientační dechové zkoušky je jedním z obvyklých důkazů, které mají být správním orgánem v následně zahájeném správním řízení hodnoceny. Dle § 50 odst. 3 a 4 správního řádu v řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost (což je i sankční řízení), je správní orgán povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena (zásada oficiality). Pokud zákon nestanoví, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (zásada volného hodnocení důkazů). To platí i pro výsledek dechové orientační zkoušky. Správní orgán hodnotí důkazy podle svého poctivého přesvědčení a to každý jednotlivě i v jejich vzájemné souvislosti. Skutečnosti rozhodné pro posouzení viny musí být zjištěny tak, že o nich nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu). Postup a úvahy správního orgánu při hodnocení důkazů musí být logicky vysvětleny v odůvodnění rozhodnutí (§ 68 odst. 3 správního řádu).

[28] Proto dost dobře nelze obecně určit, jak mají být ve všech případech správními orgány a následně správními soudy vyhodnoceny výsledky orientační dechové zkoušky, tj. zda má být zohledněna vždy pouze první naměřená hodnota, popř. zda má být vždy zohledněna pouze hodnota pro obviněného výhodnější nebo dokonce, zda je relevantní hodnotou aritmetický průměr mezi oběma naměřenými výsledky. Pokud totiž výsledek dechové orientační zkoušky nebude jednoznačný a spolehlivý v potřebné míře, může být přesto závěr o vině dovozen z dalších provedených důkazů (srov. bod [24] výše). Naopak i na první pohled spolehlivě a jednoznačně působící výsledek dechové orientační zkoušky

může být úspěšně vyvrácen dalšími důkazy, zejména odborným lékařským vyšetřením, které řidič podstoupí z důvodu nesouhlasu s výsledkem orientační dechové zkoušky.

[29] Volné hodnocení důkazů je ve věcech trestání (a to soudně trestního i správního trestání) doplněno zásadou presumpce neviny a z ní vyplývající zásadou *in dubio pro reo* (v pochybnostech ve prospěch obviněného). Jak konstantně judikuje Ústavní soud: „K principu presumpce neviny, zakotvené v článku 40 odst. 2 Listiny, se Ústavní soud opakovaně vyjádřil ve svých rozhodnutích. Princip *in dubio pro reo* je právní zásadou uznávanou civilizovanými národy [srov. nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 438/2000 ze dne 28. 8. 2001 (N 128/23 SbNU 233)]. ‘Z principu presumpce neviny ... plyne ... pravidlo *in dubio pro reo*, dle kterého není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny v daném kontextu důvodné pochybnosti, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, nutno rozhodnout ve prospěch obviněného’ [srov. nález sp. zn. I. ÚS 733/01 ze dne 24. 2. 2004 (N 26/32 SbNU 239)]. Jakkoli vysoký stupeň podezření sám o sobě není s to vytvořit zákonný podklad pro odsuzující výrok. Principy odpovědnosti za zavinění a presumpce neviny nelze izolovat [srov. nález sp. zn. IV. ÚS 36/98 ze dne 13. 5. 1998 (N 54/11 SbNU 43)]. Tyto principy se promítají do jednotlivých ustanovení trestního řádu [srov. nález sp. zn. II. ÚS 441/99 ze dne 29. 3. 2000 (N 48/17 SbNU 337)] a obecné soudy jsou na úrovni ústavního i podústavního práva zavázány k jejich bezpodmínečnému respektování. (nález Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. I. ÚS 910/2010).

[30] Nejsou-li v konkrétním případě výsledky orientační dechové zkoušky tak spolehlivé a jednoznačné, aby nepřipouštěly rozumnou (či důvodnou) pochybnost ovlivnění řidiče požitým alkoholem, popř. o míře tohoto ovlivnění, a nejsou-li tyto pochybnosti vyvráceny dalšími provedenými důkazy, pak bude namíste v souladu se zásadou *in dubio pro reo* rozhodnout ve prospěch obviněného z přestupku.

III.3. Shrnutí

[31] Vzhledem k výše uvedeným úvahám rozšířený senát uzavřel, že výsledek orientační dechové zkoušky je jedním z důkazů, které provádí správní orgán v řízení o přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) nebo c) zákona o silničním provozu a které je povinen hodnotit podle § 50 odst. 3 a 4 správního řádu v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů, zásadou oficiality a zásadou materiální pravdy. Je-li výsledek orientační dechové zkoušky spolehlivý a jednoznačný, může být na něm založen závěr o vině.

[32] Pokud výsledek orientační dechové zkoušky připouští s ohledem na jeho určitou nepřesnost důvodné pochybnosti o ovlivnění řidiče požitým alkoholem či o stupni tohoto ovlivnění a tyto pochybnosti se nepodaří odstranit provedením dalších důkazů, je třeba v souladu se zásadou *in dubio pro reo* rozhodnout ve prospěch obviněného.

IV. Závěr

[33] Rozšířený senát v dané věci posoudil předloženou spornou právní otázku. V souladu s § 71 odst. 1 Jednacího řádu Nejvyššího správního soudu rozhodl usnesením jen o této otázce a věc vrací druhému senátu, který o ní rozhodne v souladu s vysloveným právním názorem.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. dubna 2018

Josef Baxa
předseda rozšířeného senátu